

Foto: Norbert Waalboer

V.l.n.r.: Jocelijin Pleumeekers, Mirjam Brand, Marc van Zanten.

Tekst: René Leverink

/ Actualisatie Kerndoelen

MEER RICHTING, MEER RUIMTE

SLO kreeg opdracht van OCW om samen met het onderwijsveld de kerndoelen voor Nederlands, rekenen en wiskunde te actualiseren en burgerschap en digitale geletterdheid te ontwikkelen. De geactualiseerde kerndoelen voor po en onderbouw vo geven meer richting en ruimte.

Mirjam Brand, Programmamanager actualisatie kern-doelen bij SLO: "De huidige kerndoelen stammen uit 2006. Sindsdien is er veel gebeurd, er zijn nieuwe onderwijskundige inzichten en er is veel veranderd in de maatschappij. Bovendien is er behoefte aan meer samenhang in het curriculum aan te brengen. De leergebieden burgerschap en digitale geletterdheid zijn hiervan een voorbeeld."

De nieuwe kerndoelen geven volgens Mirjam meer richting en ruimte. "Meer richting, omdat ze duidelijker geformuleerd zijn en beter aansluiten bij de huidige tijd en de gewenste ontwikkelkansen van leerlingen. Meer ruimte, omdat de kerndoelen concreter geformuleerd

zijn. Daardoor hebben leraren meer inzicht in wat minimaal aangeboden en geleerd moet worden en waar ruimte is voor aanvullende eigen inbreng."

"De kerndoelen zijn concreter geformuleerd en sluiten beter aan bij de huidige tijd"

Beproeven

De actualisatie is gestart met Nederlands en rekenen en wiskunde. Deze zomer worden de geactualiseerde kern-doelen in concept opgeleverd. Daarna worden ze met

grote groepen leraren, schoolleiders en leermiddelenmakers beproefd op bruikbaarheid in de onderwijspraktijk. Momenteel worden ook kerndoelen voor burgerschap en digitale geletterdheid ontwikkeld. De oplevering daarvan is in november. Vervolgens is het de beurt aan de leergebieden mens en natuur, mens en maatschappij, moderne vreemde talen (waaronder Engels), kunst en cultuur en bewegen en sport.

SLO voert de actualisatie van de kerndoelen samen met de onderwijssector uit. Zo is er per leergebied een kerndoelenteam van leraren en vakexperts uit po en vo, curriculumexperts en een procesregisseur. Voor elk team is er een advieskring waarin onderwijsorganisaties, vakverenigingen, lerarenopleidingen en relevante maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd. De teams ontwikkelen de vernieuwde kerndoelen in vijf stappen. Aan het einde van elke stap leveren ze een tussenproduct op. De advieskring geeft het kerndoelenteam feedback op de tussenproducten door ze voor te leggen aan hun achterban. Ze vragen ook leerlingen wat ze ervan vinden.

Nederlands

SLO-curriculumontwikkelaar Jocelijn Pleumeekers is lid van het kerndoelenteam Nederlands. "In de geactualiseerde kerndoelen is er een betere verbinding gemaakt tussen lezen, schrijven en spreken. De doelen zijn concreter beschreven, zodat ze meer houvast geven. Wat moet in het lees- en schrijfonderwijs precies aan bod komen? Welke andere domeinen kunnen erbij betrokken worden? De antwoorden op deze en andere vragen moeten er ook toe bijdragen dat leerlingen ook echt het nut en plezier zien van taalonderwijs."

De actualisatie van de kerndoelen zorgt volgens Jocelijn ook voor meer samenhang tussen het leergebied Nederlands en andere leergebieden: "In de andere leergebieden vergroten en verdiepen leerlingen de taalvaardigheden die ze bij Nederlands hebben aangeleerd, zoals lezen, schrijven, redeneren, formuleren en erover met elkaar in gesprek gaan. Omgekeerd hebben ze de inhoud van de zaakvakken nodig om hun vaardigheid in het Nederlands verder te ontwikkelen. Je hebt immers kennis nodig om geschreven en gesproken teksten beter te kunnen begrijpen. De kerndoelen maken deze samenhang expliciet, doordat er een gezamenlijke lijst van handelingswerkwoorden is. Het werkwoord 'redeneren' komt bijvoorbeeld terug bij wiskunde en wereldoriëntatie. Samenhang binnen het leergebied Nederlands is ook het sleutelwoord richting het voortgezet onderwijs. We hebben samen met de bovenbouw vo een raamwerk ontwikkeld waarin we alle doelen beschrijven. Die zijn voor de kerndoelen po en onderbouw vo enerzijds en eindtermen bovenbouw vo anderzijds nagenoeg gelijk. Zo zorgen we voor doorlopende leerlijnen."

"Leerlingen zien het nut en plezier van taalonderwijs"

Wordt ook de inhoud van het leergebied Nederlands geactualiseerd? "In het huidige curriculum lag de focus erg op lezen en schrijven. In de geactualiseerde kerndoelen komt er meer aandacht voor mondelinge taalvaardigheid en interactie, zodat leerlingen leren goede gesprekken te voeren, bijvoorbeeld bij het »

Wat zijn kerndoelen?

Samen met het Referentiekader Taal en Rekenen vormen kerndoelen de wettelijke kaders voor de onderwijsinhoud van het primair onderwijs, onderbouw voortgezet onderwijs en het (voortgezet) speciaal onderwijs. Kerndoelen worden vastgesteld voor het primair onderwijs op het niveau van eind groep 8 en voor het voortgezet onderwijs op het niveau van einde onderbouw vo. Er is een verbijzondering van reguliere kerndoelen voor het speciaal onderwijs (so). Kerndoelen zijn vastgelegd in wet- en regelgeving. Ze beschrijven waar leerlingen mee in aanraking moeten komen, welke inspanning er van hen wordt verwacht met het oog op kennis en ervaringen en wat ze uiteindelijk moeten beheersen. Kerndoelen zijn de formele opdracht van de overheid aan de school en bedoeld als instrument voor curriculum- en onderwijsontwikkeling. Kerndoelen beschrijven geen leerstof per schooljaar en schrijven geen vorm van pedagogiek, didactiek of onderwijstijd voor.

Er zijn op dit moment 58 kerndoelen voor primair onderwijs en 58 kerndoelen voor voortgezet onderwijs, beide geclusterd in zeven domeinen.

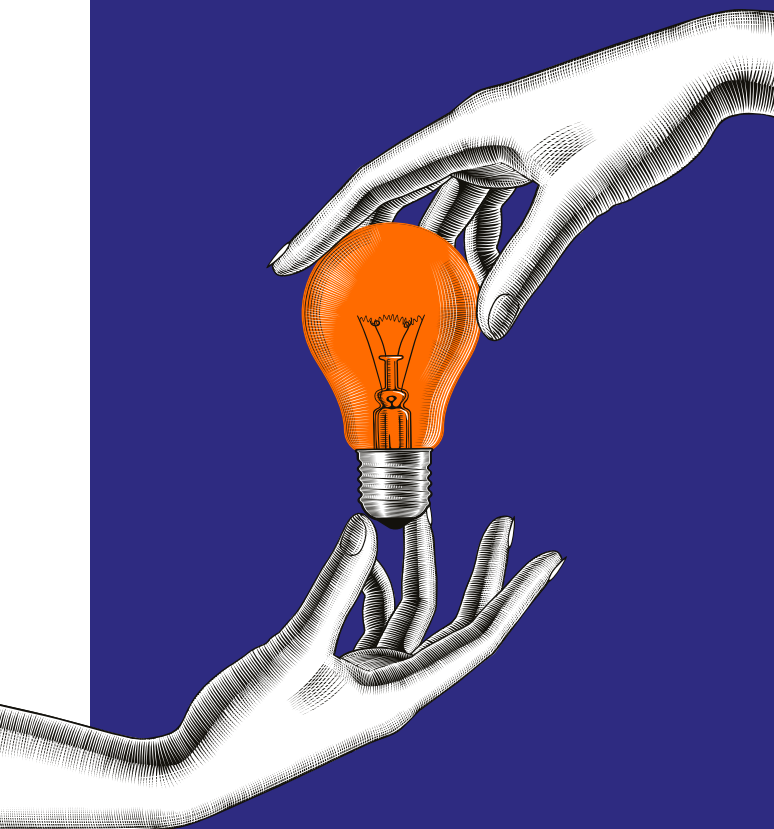
Speciaal onderwijs

De geactualiseerde kerndoelen primair onderwijs en onderbouw voortgezet onderwijs gelden straks ook voor alle leerlingen in het (v)so. Alleen voor zeer moeilijk lerende of ernstig meervoudige beperkte leerlingen komen er functionele kerndoelen.

Op dit moment zijn de geactualiseerde conceptkerndoelen Nederlands en rekenen en wiskunde nog niet opgeleverd. De actuele stand van zaken en overige informatie vind je op:

actualisatiekerndoelen.nl

samenwerken. Daarnaast willen we meer aandacht voor literatuur. Niet alleen de literaire leesvaardigheid, maar ook kennis over verhaaltechnieken en het ontwikkelen van een leesvoorkeur.”

Rekenen en wiskunde

Curriculumontwikkelaar Marc van Zanten: “Goed rekenen is de basis voor alles. De huidige kerndoelen voor rekenen en wiskunde stammen eveneens uit 2006. Veel dingen waar we nu mee te maken hebben, waren er toen nog niet. De invloed van big data en algoritmes op het dagelijks leven bijvoorbeeld. Verder kwamen in 2010 de referentieniveaus. Recent onderzoek laat zien dat kerndoelen en referentieniveaus niet goed op elkaar zijn afgestemd. We actualiseren nu de kerndoelen en kijken daarna hoe de referentieniveaus zich daartoe verhouden.”

Een belangrijk punt bij de actualisatie is kansengelijkheid. “Uit internationaal onderzoek blijkt dat Nederland het goed doet bij leerlingen met wat minder bagage. Maar we blijven achter als het gaat om leerlingen die méér aankunnen. We formuleren de kerndoelen nu zo dat ze voor alle leerlingen geschikt zijn. Bijvoorbeeld bij wiskundig ‘probleem oplossen’ omschrijven we wat dat inhoudt en waarnaar moet worden gestreefd, maar we leggen niet bij voorbaat een lage norm vast voor bepaalde leerlingen, zoals bij de referentieniveaus.”

De huidige kerndoelen zijn niet altijd even duidelijk omschreven. Marc: “Er staat bijvoorbeeld: de leerling leert wiskundetaal te gebruiken. De geactualiseerde kerndoelen geven aan wat we onder wiskundetaal verstaan. Bijvoorbeeld rekensymbolen, grafieken en diagrammen. En wat leerlingen ermee moeten kunnen, zoals het interpreteren van grafieken die een vertekend of misleidend beeld geven. Dat is dus zowel een nadere concretisering als een bekwaamheid die in de maatschappij steeds belangrijker wordt. Dit sluit aan bij een internationale trend in het wiskundeonderwijs, namelijk aandacht voor het doorzien van fakenieuws. Daarvoor is nodig dat je basale statistische inzichten hebt.”

Ook het leergebied burgerschap komt concreet terug in de nieuwe kerndoelen rekenen en wiskunde. Marc: “Een van onze vier domeinen is ‘wiskunde in de wereld’: welke wiskunde heb je als burger nodig in een democratische maatschappij en om jezelf in het dagelijks leven te kunnen redden? Daarbij worden er verbindingen gelegd met andere leergebieden, zoals digitale geletterdheid en mens en natuur.” /